

**Metslawier, Roptawei 6
Gem. Dongeradeel (Frl.)**

Een Inventariserend Archeologisch
Veldonderzoek

Steekproefrapport 2014-09/09Z

*Metslawier, Roptawei 6
Gem. Dongeradeel (Frl.)
Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek*

Een onderzoek in opdracht van
Rho Adviseurs voor Leefruimte bv
Steekproefrapport 2014-09/09Z
ISSN 1871-269X
auteur: drs. R. Exaltus, senior archeoloog
autorisatie: dr. J. Jelsma, senior archeoloog

De Steekproef werkt volgens de Kwaliteitsnorm
Nederlandse Archeologie 3.3

Foto's en tekeningen zijn gemaakt door
De Steekproef bv, tenzij anders vermeld.

© De Steekproef bv, Zuidhorn, september 2014

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd
en/of openbaar gemaakt zonder bronvermelding.
De Steekproef bv aanvaardt geen aansprakelijkheid
voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing
van de adviezen of het gebruik van de resultaten van
dit onderzoek.

De Steekproef bv
Archeologisch Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3
9801 TG Zuidhorn

<i>telefoon</i>	050 - 5779784
<i>fax</i>	050 - 5779786
<i>internet</i>	www.desteekproef.nl
<i>e-mail</i>	info@desteekproef.nl
<i>kvk</i>	02067214

Inhoud

Samenvatting

1. Inleiding	1
1.1 Aanleiding en doel	1
1.2 Locatie en administratieve gegevens	2
1.3 Bronnen	3
2. Veldonderzoek	4
2.1 Aanpak	4
2.2 Bodem, reliëf en archeologie	5
3. Conclusies en advies	7

Appendix I: Archeologische periodes

Appendix II: Boorbeschrijvingen

Samenvatting

In opdracht van Rho Adviseurs voor Leefruimte bv, vertegenwoordigd door de heer P. Woudstra, is door De Steekproef bv een plangebied onderzocht aan de Roptawei 6 te Metslawier in de gemeente Dongeradeel. Het terrein ligt pal ten westen van de hier aanwezige nieuwbouw (kassencomplex) waarvoor reeds in 2009 door De Steekproef een archeologisch onderzoek is verricht. Het onderhavige onderzoek vormt een uitbreiding van dit onderzoek in de vorm van booronderzoek. Over het ongeveer 0,3 hectare grote plangebied zijn zes boorpunten zo gelijkmatig mogelijk verdeeld.

Uit de resultaten van het booronderzoek blijkt dat de bodem in het plangebied uit getijde-afzettingen bestaat die doorlopen tot een diepte van tenminste twee meter beneden het maaiveld. Hier bovenop ligt een bouwvoor van ongeveer een halve meter dikte waarin behalve enkele spikkeltjes baksteenpuin geen archeologische indicatoren voorkomen. Deze bouwvoor is afgedekt met een ongeveer dertig centimeter dik pakket sterk zandige klei. Dit pakket is waarschijnlijk opgebracht bij het bouwrijp maken van het terrein voorafgaande aan de bouw van de nieuwbouw pal ten noorden en oosten van het huidige plangebied. In geen van de boringen zijn lagen aangetroffen die geïnterpreteerd zouden kunnen worden als terplagen.

In verband met het volledig ontbreken van archeologische indicatoren in het plangebied geven de resultaten van het uitgevoerde onderzoek geen aanleiding tot het adviseren van beschermende en/of beperkende maatregelen of archeologisch vervolgonderzoek. Evenmin zijn in het plangebied archeologische resten gevonden waarmee bij de verdere planvorming rekening zou moeten worden gehouden.



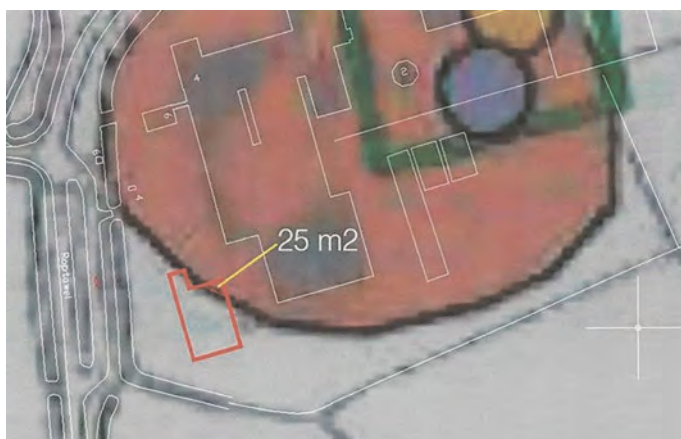
Figuur 1. Metslawier, Roptawei 6. Het plangebied ligt binnen het rode kader (Naar: Kadata).

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

In opdracht van Rho Adviseurs voor Leefruimte bv, vertegenwoordigd door de heer P. Woudstra, is door De Steekproef bv een plangebied onderzocht aan de Roptawei 6 te Metslawier in de gemeente Dongeradeel. Het terrein ligt pal ten westen van de hier aanwezige nieuwbouw (kassencomplex) waarvoor reeds in 2009 door De Steekproef een archeologisch onderzoek is verricht. Het onderhavige onderzoek vormt een uitbreiding van dit onderzoek in de vorm van booronderzoek. Voor de resultaten van het bureauonderzoek wordt verwezen naar Steekproef-rapport 2009-04/03 (Postma-Saan 2009). Op basis van dit eerder door De Steekproef verrichte onderzoek is geconcludeerd dat ter plaatse van de voormalige Ropta-state behoudenswaardige archeologische resten aanwezig kunnen zijn. Op de overige delen van het terrein heeft het booronderzoek echter geen relevante archeologische indicatoren opgeleverd. Bestudering van ARCHIS en FAMKE heeft geen nieuwe inzichten opgeleverd sinds het onderzoek in 2009. ARCHIS is het archeologisch registratie- en informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Deze databank is toegankelijk voor organisaties die werkzaam zijn in de archeologie. FAMKE is de Friese Archeologische MonumentenKaart Extra.

Het onderzoek in het huidige plangebied betreft de zone direct ten zuidwesten van het terrein waarop in 2009 onderzoek is gedaan en betreft alleen een booronderzoek. Dit booronderzoek was gericht op de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden. Aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen bouw van een *Fyto-unit*. In Figuur 2 is de ligging van dit gebouw weergegeven op een uitsnede uit RAAP-rapport 659 (Marinelli & Rosenbrand 2002) dat mede ten grondslag heeft gelegen aan het bestemmingsplan. Hierop is te zien dat de voorgenomen nieuwbouw deels binnen een locatie met een hoge archeologische verwachtingswaarde valt. In verband met de hiervoor geldende dubbelbestemming archeologie is aanvullend archeologisch booronderzoek nodig. Dit onderzoek is uitgevoerd op 22 september 2014.



Figuur 2. Metslawier, Roptawei 6. De *Fyto-unit* (rood kader) geprojecteerd op het gebied met een hoge verwachtingswaarde. Het rode vlak is het terrein met een hoge archeologische verwachting. [Bron: Rho Adviseurs voor Leefruimte bv.]

Het doel van het karterend booronderzoek is het vaststellen van de mate van gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid hierin van archeologische waarden. Hierbij wordt gekeken naar de bodemopbouw en de mate waarin deze intact is en naar het voorkomen van archeologische indicatoren, zoals bewerkt en verbrand vuursteen, aardewerk, bouw materiaal, bot en houtskool.

1.2 Locatie en administratieve gegevens

Het plangebied is ongeveer 0,3 hectare groot en ligt pal ten zuidwesten van de bestaande bebouwing aan de Roptawei 6. Het plangebied bestaat uit grasland met ten westen en zuiden daarvan een sloot en een groensingel (zie Figuur 3).

De hoogte van het maaiveld bedraagt ongeveer een halve meter boven NAP.

Tabel 1. Metslawier, Roptawei 6. Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied.

Provincie	Fryslân
Gemeente	Dongeradeel
Plaats	Metslawier
Toponiem	Roptawei 6
Coördinaten hoekpunten	200,375/598,274; 200,386/598,279; 200,382/598,222; 200,431/598,216
Bevoegde overheid	Gemeente Dongeradeel
Opdrachtgever	Rho Adviseurs voor Leefruimte bv
ARCHIS CIS-code	63340
ISSNnr.	1871 - 269X
Steekproef projectcode	2014-09/09Z
Geomorfologische context	Vlakte van getij-afzettingen
NAP hoogte maaiveld	Rond 0,5 m +NAP
maximale diepte onderzoek	2 m min maaiveld
Uitvoering van het veldwerk	22-09-14
Beheer en plaats documentatie	De Steekproef bv / Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed (RCE)

1.3 Bronnen

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van de volgende bronnen (Tabel 2).

Tabel 2: Metslawier, Roptawei 6. Geraadpleegde literatuur, bronnen en kaarten.

ANWB, 2004. *Topografische Atlas Friesland 1:25000*. ANWB bv, Den Haag.

Centraal Archeologisch Archief (CAA) en Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) [ARCHIS].

Friese Archeologische MonumentenKaart Extra (FAMKE) www.fryslan.nl

Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA) versie 3.3. College voor de Archeologische Kwaliteit (www.sikb.nl).

Marinelli, M.G. en N.M. Rosenbrand, 2002. *Gemeente Dongeradeel, Een Archeologische Verwachtingskaart in het kader van de BGM*. RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., Amsterdam.

Postma-Saan, F.B. en C. Tulp, 2009. *Metslawier, Kassencomplex, Gemeente Dongeradeel (Fr.). Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek*. De Steekproef, Zuidhorn.

Schotanus, C. 1664. *Beschrijvinge van de Heerlyckheydt van Frieslandt. Facsimile-uitgave 1978*. De Tille bv Leeuwarden/Theatrum Orbis Terrarum bv Amsterdam.

Stichting voor Bodemkartering, 1978. *Bodemkaart van Nederland 1:50000*. StiBoKa, Wageningen.

Stichting voor Bodemkartering, 1982. *Geomorfologische van Nederland 1:50000*. StiBoKa, Wageningen.

Uitgeverij 12 Provinciën, 2005. *Luchtfoto-Atlas Fryslân. Schaal 1:14000*. Uitgeverij 12 Provinciën, Landsmeer.



Figuur 3. Metslawier, Roptawei 6. Het plangebied gezien vanuit het noordwesten.

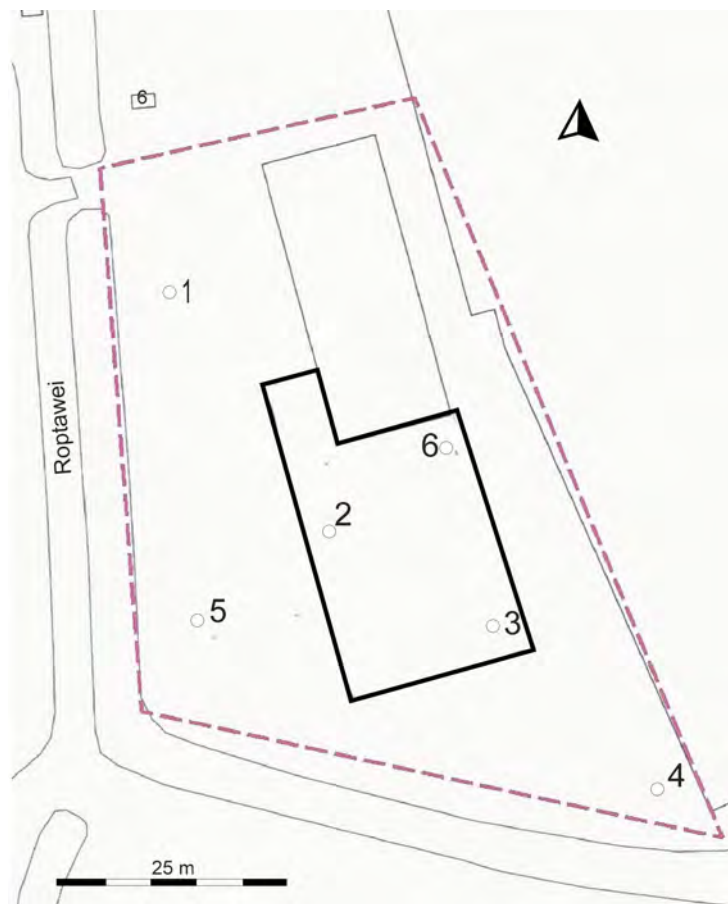
2. Veldonderzoek

2.1 Aanpak

In het plangebied zijn zes boringen gezet in een zo gelijkmatig mogelijk netwerk. Hierdoor is in het 0,3 hectare grote plangebied een boorintensiteit ontstaan van ongeveer twintig boringen per hectare. De boringen zijn zo uitgevoerd dat drie hiervan binnen de locatie van de toekomstige *Fyto-unit* vallen. Tevens zijn de boringen zo geplaatst dat de boorpunten 1 tot en met 4 een noordwest-zuidoost lopende boorraai vormen en de boringen 5, 2 en 6 een zuidwest-noordoost lopende boorraai. Deze raai staat haaks op het terrein met een hoge archeologische waarde waarin boorpunt 6 is geplaatst.

Voor het booronderzoek is gebruik gemaakt van een guts met een diameter van drie centimeter.

De ligging van de boorpunten is afgebeeld in Figuur 4. De resultaten van de boringen zijn weergegeven in boorprofielen in Figuur 6.



Figuur 4. Metslawier, Roptawei 6. Boorpuntenkaart. De genummerde punten geven de uitgevoerde boringen weer. Boringen 2, 3 en 6 vallen binnen de geplande locatie van de *Fyto-unit*. [Bron: Klic-melding.]

2.2 Bodem, reliëf en archeologie

De hoogte van het maaiveld ligt rond 0,5 meter boven NAP.

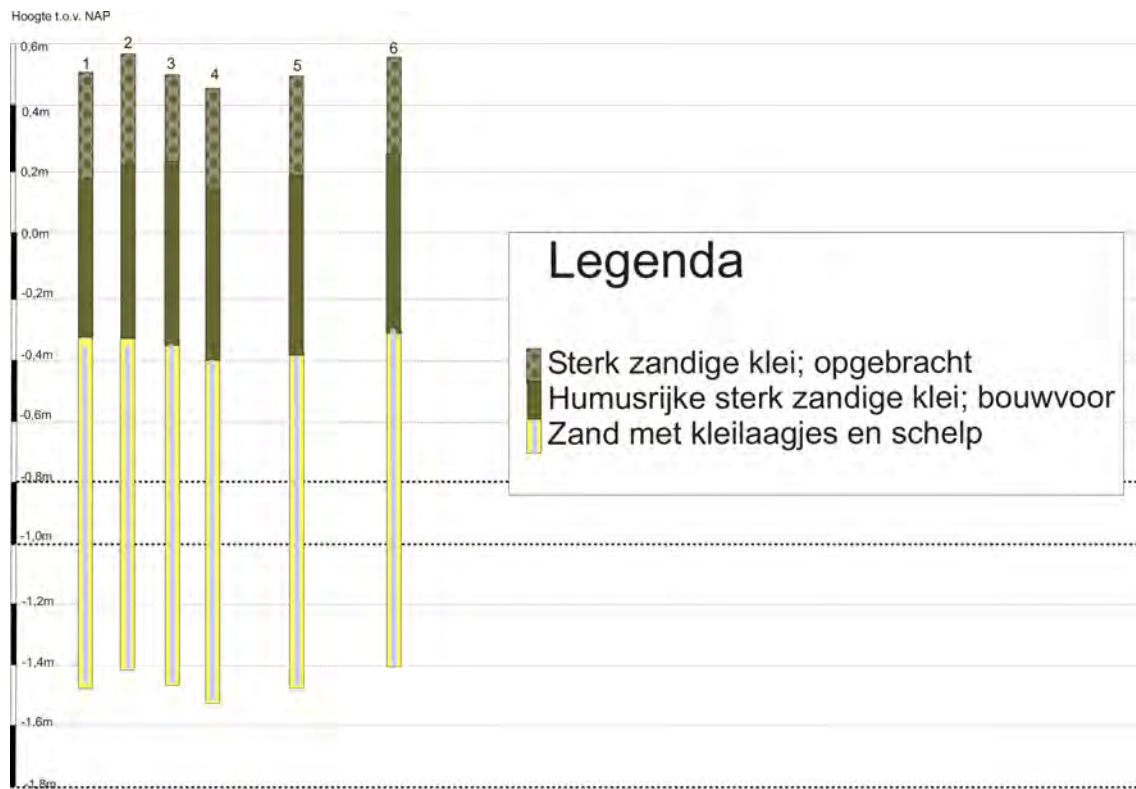
Bovenin alle boringen bevond zich een pakket sterk zandige klei dat een rommelige opbouw heeft van brokken met een wisselend humusgehalte. Dit materiaal is waarschijnlijk opgebracht voorafgaande aan de nieuwbouw pal ten noorden en oosten van het plangebied. De dikte van deze opgebrachte toplaag bedraagt ruim dertig centimeter. Hieronder is in alle boringen een bouwvoor aangetroffen die bestaat uit humusrijke, sterk zandige klei. Hierin komt een enkele baksteenspikkel voor. De dikte van deze bouwvoor loopt uiteen van een halve meter in boring 1 tot ongeveer zestig centimeter in de boringen 3 tot en met 6. Onder deze afgedekte bouwvoor is in alle boringen grijs, ongeoxideerd zand aanwezig dat wordt onderbroken door talrijke kleilaagjes van wisselende dikte (zie Figuur 5). Dit gelaagde pakket is kenmerkend voor wad-afzettingen. Dit wordt bevestigd door de aanwezigheid van schelpdeeltjes hierin. Het pakket loopt overal in het plangebied door tot een diepte van tenminste twee meter beneden het maaiveld.



Figuur 5. Metslawier, Roptawei 6. Foto van de overgang van de afgedekte bouwvoor (links) naar de onderliggende getijde-afzettingen.

Behalve een enkel spikkeltje baksteen in de afgedekte bouwvoor zijn in geen van de boringen relevante archeologische indicatoren gevonden. Lagen die als mogelijke terplagen zouden kunnen worden geïnterpreteerd, ontbreken eveneens.

In verband met het volledig ontbreken van archeologische indicatoren in het plangebied is geen vindplaatsbeoordeling uitgevoerd aan de hand van de waarderingstabel uit de KNA 3.3 (VS06).



Figuur 6. Metslawier, Roptawei 6. Weergave van de resultaten van het booronderzoek in de vorm van boorprofielen.

3. Conclusies en Advies

Door De Steekproef bv is een booronderzoek gedaan op een terrein aan de Roptawei 6 te Metslawier waar een uitbreiding van de bestaande *Fyto-unit* zal worden gebouwd. Het onderzoek is een aanvulling op eerder door De Steekproef bv verricht onderzoek ten behoeve van de nieuwbouw direct ten noorden en oosten van het huidige plangebied.

Over het ongeveer 0,3 hectare grote plangebied zijn zes boorpunten zo gelijkmatig mogelijk verdeeld. Uit de resultaten van het booronderzoek blijkt dat de bodem uit getijde-afzettingen bestaat die doorlopen tot een diepte van tenminste twee meter beneden het maaiveld. Hier bovenop ligt een bouwvoor van ongeveer een halve meter dikte waarin behalve enkele spikkeltjes baksteenpuin, geen archeologische indicatoren voorkomen. Deze bouwvoor is afgedekt met een ongeveer dertig centimeter dik pakket sterk zandige klei. Dit pakket is waarschijnlijk opgebracht bij het bouwrijp maken van het terrein voorafgaande aan de nieuwbouw pal ten noorden en oosten van het huidige plangebied. In geen van de boringen zijn lagen aangetroffen die geïnterpreteerd zouden kunnen worden als terplagen.

In verband met het volledig ontbreken van archeologische indicatoren in het plangebied geven de resultaten van het uitgevoerde onderzoek geen aanleiding tot het adviseren van beschermende en/of beperkende maatregelen of archeologisch vervolgonderzoek. Evenmin zijn archeologische resten gevonden waarmee bij de verdere planvorming rekening zou moeten worden gehouden.

Wij wijzen er verder op dat in alle gevallen geldt dat indien archeologische materialen en/of sporen aangetroffen worden, deze gemeld dienen te worden bij de provinciaal archeoloog dr. G. de Langen (tel: 058-2925487) en bij de gemeente Dongeradeel conform Monumentenwet 1988, laatste wijziging van 1 september 2007, paragraaf 7, artikel 53 en verder.

Appendix I

Metslawier, Roptawei 6 Archeologische periodes

<i>paleolithicum:</i>	<i>tot 8.800 vC</i>	<i>ijzertijd:</i>	<i>800 - 12 vC</i>
paleolithicum vroeg:	tot 300.000 BP	ijzertijd vroeg:	800 - 500 vC
paleolithicum midden:	300.000 - 35.000 BP	ijzertijd midden:	500 - 250 vC
paleolithicum laat:	35.000 BP - 8.800 vC	ijzertijd laat:	250 - 12 vC
paleolithicum laat A:	35.000 - 18.000 BP		
paleolithicum laat B:	18.000 BP - 8.800 vC	<i>Romeinse tijd:</i>	<i>12 vC - 450 nC</i>
		Romeinse tijd vroeg:	12 vC - 70 nC
<i>mesolithicum:</i>	<i>8.800 - 4.900 vC</i>	Romeinse tijd vroeg A:	12 vC - 25 nC
mesolithicum vroeg:	8.800 - 7.100 vC	Romeinse tijd vroeg B:	25 - 70 nC
mesolithicum midden:	7.100 - 6.450 vC	Romeinse tijd midden:	70 - 270 nC
mesolithicum laat:	6.450 - 4.900 vC	Romeinse tijd midden A:	70 - 150 nC
		Romeinse tijd midden B:	150 - 270 nC
<i>neolithicum:</i>	<i>5.300 - 2.000 vC</i>	Romeinse tijd laat:	270 - 450 nC
neolithicum vroeg:	5.300 - 4.200 vC	Romeinse tijd laat A:	270 - 350 nC
neolithicum vroeg A:	5.300 - 4.900 vC	Romeinse tijd laat B:	350 - 450 nC
neolithicum vroeg B:	4.900 - 4.200 vC		
neolithicum midden:	4.200 - 2.850 vC	<i>middeleeuwen:</i>	<i>450 - 1.500 nC</i>
neolithicum midden A:	4.200 - 3.400 vC	middeleeuwen vroeg:	450 - 1.050 nC
neolithicum midden B:	3.400 - 2.850 vC	middeleeuwen vroeg A:	450 - 525 nC
neolithicum laat:	2.850 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg B:	525 - 725 nC
neolithicum laat A:	2.850 - 2.450 vC	middeleeuwen vroeg C:	725 - 900 nC
neolithicum laat B:	2.450 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg D:	900 - 1.050 nC
		middeleeuwen laat:	1.050 - 1.500 nC
<i>bronstijd:</i>	<i>2.000 - 800 vC</i>	middeleeuwen laat A:	1.050 - 1.250 nC
bronstijd vroeg:	2.000 - 1.800 vC	middeleeuwen laat B:	1.250 - 1.500 nC
bronstijd midden:	1.800 - 1.100 vC		
bronstijd midden A:	1.800 - 1.500 vC	<i>nieuwe tijd:</i>	<i>1.500 - heden</i>
bronstijd midden B:	1.500 - 1.100 vC	nieuwe tijd A:	1.500 - 1.650 nC
bronstijd laat:	1.100 - 800 vC	nieuwe tijd B:	1.650 - 1.850 nC
		nieuwe tijd C:	1.850 - heden

Appendix II

Metslawier, Roptawei 6 Boorbeschrijving

Boorbeschrijving volgens ASB 5.1																		
Boor Nr	LDO	Lithologie						Kleur				Overige kenmerken						AIS
		GD	B K	BS	BZ	B V	B H	HK	TK	IK	VL K	CO	PL H	VS	SST	BHN	BI	
1		K					3	GR	BR	DO							BOV	
		K					1	GR	BR			MST					OPG	BST 1
		K			1		1	GR	BR	LI		MST						Kwel
	200	K			2			GR				MSL			EZL			Wad
2		K					3	GR	BR	DO							BOV	
		K					1	GR	BR			MST					OPG	BST 1
		K			1		1	GR	BR	LI		MST						Kwel
	200	K			2			GR				MSL			EZL			Wad
3		K					3	GR	BR	DO							BOV	
		K					1	GR	BR			MST					OPG	BST 1
		K			1		1	GR	BR	LI		MST						Kwel
	200	K			2			GR				MSL			EZL			Wad
4		K					3	GR	BR	DO							BOV	
		K					1	GR	BR			MST					OPG	BST 1
		K			1		1	GR	BR	LI		MST						Kwel
	200	K			2			GR				MSL			EZL			Wad
5		K					3	GR	BR	DO							BOV	
		K					1	GR	BR			MST					OPG	BST 1
		K			1		1	GR	BR	LI		MST						Kwel
	200	K			2			GR				MSL			EZL			Wad
6		K					3	GR	BR	DO							BOV	
		K					1	GR	BR			MST					OPG	BST 1
		K			1		1	GR	BR	LI		MST						Kwel
	200	K			2			GR				MSL			EZL			Wad

Betekenis van de afkortingen:

LDO – Onderzijde boortraject

Lithologie:

GD – Onverharde sedimenten: G = grind, K = klei, L = leem, V = veen en Z = zand, BST = baksteen

Bijmengsels: BK = bijmengsel klei, BS = bijmengsel silt, BZ = bijmengsel zand, BV = bijmengsel veen,

BH = bijmengsel humus. gr = grof.

Betekenis toegevoegde cijfers: 1 = zwak, 2 = matig, 3 = sterk en 4 = uiterst.

Kleur:

HK = hoofdkleur, BL = blauw, BR = bruin, GE = geel, GN = groen, GR = grijs, OL = olijf, OR = oranje,

PA = paars, RO = rood, RZ = roze, WI = wit, ZW = zwart.

TK = Tweede kleur (kleurafkortingen als boven).

IK = Intensiteit kleur: LI = licht en DO = donker

VLK = Vlekken (V): 2^e en 3^e letter is kleurafkorting als boven, 1 = weinig, 2 = matig, 3 = veel

Overige kenmerken:

CO = Consistentie (C): ZSL=zeer slap, SLA=slap, MSL=matig slap, MST=matig stevig, STV=stevig

PLH = plantenresten (PL0 = geen, PL1 = spoor, PL2 = weinig, PL3 = veel); DW = doorworteld

VS = veensoorten

SST = Sedimentaire structuren; ZL is zandlagen, EZL = enkele zandlagen, KL = kleilagen

BHN = Bodemhorizont; BHE = E-horizont, BHB = B-horizont, BHBC = BC-horizont, BHC =

C-horizont

BI = Bodemkundige interpretaties; BOV = bouwvoor, OPG = opgebracht, VRG = vergraven.

GI = Geologische interpretaties; DEZ = dekzand

AIS = Archeologische indicatoren; BST = baksteen, HK = houtskoolspikkels, AW = aardewerk